CARLO COLLODI

Pinokyo'nun Serüvenleri

CARLO COLLODI

1826'da İtalya'nın Floransa kentinde doğdu.
Asıl adı Carlo Lorenzini'dir. Çeşitli dergilerde yayımlattığı yazılarında Carlo Collodi ismini kullanıp bu isimle ünlenmiştir. Sonradan *Pinokyo'nun Serüvenleri* adıyla kitaplaştırılacak olan roman, 1881'de bir çocuk gazetesinde tefrika edildi.
Carlo Collodi, 1890'da Floransa'da öldü.

Le avventure di Pinocchio. Storia di un burattino

İletişim Yayınları 2670 • İletişim Çocuk Klasikleri 2
ISBN-13: 978-975-05-2475-2
© 2018 İletişim Yayıncılık A. Ş.
1. BASKI 2018, İstanbul (1. Basım)

YAYINA HAZIRLAYAN Necdet Dümelli
TASARIM Suat Aysu
KAPAK ve KAPAK İLLÜSTRASYONU Seda Mit
İÇ İLLÜSTRASYONLAR Carlo Chiostri - A. Bongini
UYGULAMA Hüsnü Abbas
DÜZELTİ Nebiye Çavuş

BASKI Sena Ofset • SERTİFİKA NO. 12064
Litros Yolu, 2. Matbaacılar Sitesi, B Blok, 6. Kat, No: 4NB 7-9-11
Topkapı, 34010, İstanbul, Tel: 212.613 38 46

CİLT Güven Mücellit • SERTİFİKA NO. 11935
Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırımı Caddesi, Gelincik Sokak,
Güven İş Merkezi, No: 6, Bağcılar, İstanbul, Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları • SERTİFİKA NO. 10721
Binbirdirek Meydanı Sokak, İletişim Han 3, Fatih 34122 İstanbul
Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58
e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

CARLO COLLODI

Pinokyo'nun Serüvenleri

Le avventure di Pinocchio
Storia di un burattino

ÇEVİREN
ÜMİT EDEŞ

iletişim

ÖNSÖZ

Yalan söyleyince burnu uzayan bir kukla kadar mükemmel bir fikir, tüm dünya edebiyatında pek az rastlanır bir şeydir. İtalyan yazar Carlo Collodi, *Pinokyo'nun Serüvenleri*'ni ilk olarak bir gazetede bölüm bölüm yayımlamaya başlar. İlk bölümlerden birinde, Marangoz Geppetto bir kukla yapmaya koyulur ve bu ünlü burnun serüveni başlar: "Gözlerin ardından burnu yaptı, ama yapılır yapılmaz büyümeye başladı burun. Büyüdü, büyüdü, birkaç dakika içinde ucu bucağı olmayan bir burun olup çıktı. Zavallı Geppetto onu yeniden keseyim diye uğraştı didindi, ama o kesip kısalttıkça yine uzuyordu bu inatçı burun." Bu üç cümle hem Pinokyo'nun babası Geppetto'nun başına gelecek zorlukların, hem de Pinokyo'nun yaramazlığının habercisidir. Bir burunda simgeleşen serüven, uzun yollardan geçer. Yaramaz kukla evden kaçtığında bir polis tarafından burnundan şıp diye yakalanır örneğin. Veyahut, söylediği yalanların ardından öyle uzar ki

Pinokyo'nun burnu, zavallı kukla odanın içinde hareket edemez hale gelir. İşte bu burun, belki de Gogol'ün "Burun" adlı öyküsündeki burunla birlikte, edebiyat dünyasının en ünlü burnu olur.

Enrico Mazzanti.

Attilio Mussino.

Pinokyo'nun Serüvenleri'nin bu kadar bilinir, bu kadar sevilir olmasının tek sebebi hikâyenin eşsiz güzelliği değildir. Romana eşlik eden çizimler de bir o kadar parlaktır. Dört ayrı sanatçı, kitabın ilk yıllarında, dönem dönem resimlemiştir Pinokyo'yu. Bunlar Enrico Mazzanti, Carlo Chiostri,[1] Attilio Mussino ve Sergio Tofano'dur. Mussino renkli illüstrasyonlarıyla, Tofano sade çizgileriyle, Mazzanti ve Chiostri detaylı betimlemeleriyle dikkat çeker. On dokuzuncu yüzyılın sonunda ve yirminci yüzyılın başında yapılan bu çizimler, günümüzde de *Pinokyo'nun Serüvenleri* baskılarında kullanılır.

Görsel yönden bu şekilde desteklenince ve böyle bir üne sahip olunca, hikâyenin çeşitli uyarlamalarının yapılması kaçınılmaz olur ve bu uyarlamalar üne ün katar. İlk olarak Walt Disney'in 1940'ta Amerika Birleşik Devletleri'nde yaptığı film uyarlaması sayılabilir. *Pinokyo* adıyla yapılan bu filmle birlikte, yaramaz kukla Avrupa'dan Amerika'ya ge-

1 Bu kitapta Carlo Chiostri'nin çizimleri kullanıldı. Bazı çizimler A. Bongini'yle ortak çalışmadır.

Sergio Tofano.

Carlo Chiostri.

çer ve buradan da tüm dünyaya yayılır. Türkiye'deki şöhretini bu filmin yanı sıra yine *Pinokyo* adıyla dolaşıma sokulan ve televizyonda gösterilmesi için 1972'de yaratılan bir Japon çizgi filmine de borçludur. Bu ilgi, yalnızca sinema ve televizyon filmleriyle sınırlı kalmaz. Onlarca tiyatro uyarlaması yazılıp sahnelenir, farklı yazarların yazdığı birçok Pinokyo versiyonu yayımlanır.

Pinokyo'nun Serüvenleri, Benedetto Croce ve Umberto Eco gibi ünlü eleştirmenlerin de ilgisini çeker. Croce, bir kukladan yaratılan karakterin tahmin edilenden çok daha geniş temsil potansiyeline vurgu yapar ve "Pinokyo, tüm insanlığın bir odun parçasına kazındığı, özgürlük ile itaat arasındaki ilişkiyi anlatan bir hikâyedir," diye yazar. Eco'nun örneği ise kitabı okumuş ya da okumamış olduğu fark etmeksizin neredeyse herkesin Pinokyo'yu bildiğini göstermesi bakımından önemlidir. Eco, Bologna Üniversitesi'nde verdiği bir derste, öğrencilerine bir ödev verir: Herkes, *Pinokyo'nun Serüvenleri*'ni yalnızca "P" harfiyle başlayan sözcükleri kullanarak on satırda özetleyecektir. Sonuç olarak ortaya çok yaratıcı metinler çıkar. Fakat öğrencilerden

bazıları, kitabı okumamalarına rağmen bu özetleri yazdıklarını söyler. Bu durum, Pinokyo'nun tüm dünyada yarattığı ilgiyi, ne kadar bilinir olduğunu gösterdiği için önemlidir. Yine de, Collodi'nin kitabında, hiçbir uyarlamada rastlanmayan bir cevher olduğu, kitabı okumanın herkese büyük bir zevk verdiği açıktır.

C. COLLODI

Le Avventure di Pinocchio

Storia di un burattino

illustrata

da

CARLO CHIOSTRI

Incisioni di A. BONGINI

Nuova edizione

FIRENZE

R. Bemporad & Figlio · Editori.

1

Marangoz Kiraz Usta, nasıl olduysa, çocuk gibi ağlayıp gülen bir odun parçası buldu.

"Bir zamanlar..."

"Bir kral vardı!" deyiverecek küçük okurlarım.

"Hayır çocuklar, yanılıyorsunuz. Bir zamanlar bir odun parçası vardı."

Öyle ahım şahım bir odun da değildi bu. Bildiğimiz odundu, hani kışın odaları ısıtmak için sobalara, ocaklara atılıp yakılanlardan.

Nasıl olduysa artık, bu odun parçası güzel bir gün, adı Antonio Usta olan, ne var ki burnunun ucu her zaman olgun bir kiraz gibi kıpkırmızı ışıldadığından herkesin Kiraz Usta dediği yaşlı bir marangozun dükkânında ortaya çıkıverdi.

Onu görür görmez pek bir sevindi Kiraz Usta, sevincinden ellerini ovuşturarak mırıldandı:

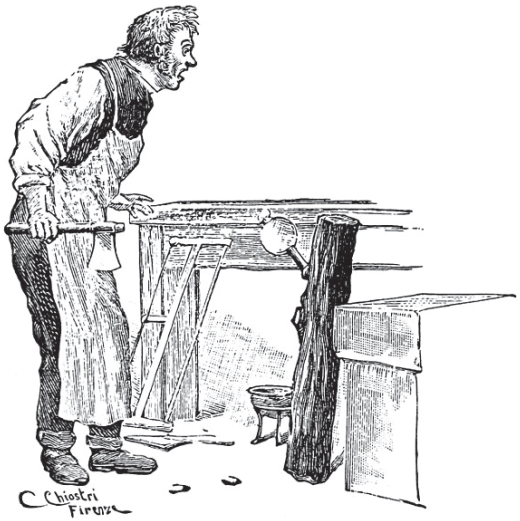

"Tam zamanında ortaya çıktı bu odun parçası, şundan güzel bir sehpa ayağı yapayım iyisi mi."

Hemen, kabuğunu sıyırıp yontmaya başlamak üzere bilenmiş keserini aldı. Tam ilk darbeyi vuracaktı ki kolu havada öylece kalıverdi, çünkü ince mi ince bir sesin yalvararak şöyle dediğini işitir gibi oldu:

"O kadar sert vurma bana!"

O iyi adamcağızın, Kiraz Usta'nın ne hale düştüğünü siz düşünün artık!

Bu incecik ses acaba kimden gelmiş olabilir, görebilmek için şaşkın gözlerini odanın dört bir yanında gezdirdi ama kimseyi göremedi! Tezgâhın altına baktı, kimse yoktu; hep kapalı olan bir dolabın içi-

ne baktı, kimse yoktu; yonga ve talaş sepetine baktı, kimse yoktu; sokağa da bir bakayım diye dükkânın kapısını açtı, kimse yoktu. Öyleyse?

"Anlaşıldı," dedi peruğunu kaşıyıp gülerek, "bana öyle gelmiş olmalı. İşimize bakalım."

Keseri tekrar eline alıp var gücüyle indirdi odun parçasının üstüne.

"Ah! Canımı acıttın!" diye çığlığı bastı aynı incecik ses.

Bu kez şaşkınlıktan öylece kalakaldı Kiraz Usta. Korkudan gözleri yuvalarından fırlamış, ağzı bir karış açık, çenesi diline kadar sarkmıştı; tıpkı çeşmelerdeki yontu yüzler gibiydi.

Dili tekrar çözülünce, korkudan titreyip kekeleyerek konuşmaya başladı:

"Ah diyen bu incecik ses nereden gelmiş olabilir? Kimseler de yok ki burada. Yoksa şu odun parçası, çocuk gibi ağlayıp sızlamayı öğrenmiş olabilir mi? Buna inanamam ben. İşte şuradaki odun, ocağa attığımız bir parça odun işte, olup olacağı; atarsın ateşe, kaynatırsın bir tencere fasulye. E öyleyse? İster misin biri saklanmış olsun içine? Eğer biri saklandıysa içine vay haline. Şimdi yaktım çırasını onun!"

Böyle diyerek bu zavallı odun parçasını iki eliyle kavradığı gibi hiç acımadan başladı odanın duvarlarına ha babam vurmaya.

Derken durup kulak verdi, acaba yakınan bir ses duyar mıyım diye. İki dakika bekledi, yok; beş dakika, yok; on dakika, yine yok!